

Warszawa, dnia 21 lipca 2009 r.

RPO-622142-VII-7015/09/AB

Informacja

o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy Rejonowej Policji w Warszawie VII (WYCIAĞ)

1. Wprowadzenie.

W dniu 4 lipca 2009 r., działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, pracownicy Zespołu Prawa Karnego Wykonawczego przeprowadzili czynności mające na celu zbadanie stopnia poszanowania praw osób pozbawionych wolności w pomieszczeniach dla zatrzymanych Komendy Rejonowej Policji w Warszawie VII (zwanymi dalej PdOZ lub Izba), przy ul. Umińskiego 22. W czynnościach udział wzięli: Alicja Borowska - Kamińska – główny specjalista (pedagog resocjalizacyjny) i Marcin Mazur – specjalista (prawnik).

Prowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania PdOZ i podstawowych problemów z tym związanych, udzielonych przez podinspektora Wojciecha Janickiego - Komendanta Rejonowej Policji, starszego aspiranta Piotra Kozłowskiego – Kierownika Referatu Ochronnego Policji oraz sierżanta sztabowego Tomasza Stasiaka – Referenta,
- oglądzie pomieszczeń wykorzystywanych przez PdOZ,
- przeprowadzeniu rozmów w cztery osoby z pięcioma osobami umieszczonymi w PdOZ,
- analizie dokumentacji prowadzonej w PdOZ, w tym: książki kontroli osób zatrzymanych, protokołów zatrzymań, kwitów depozytowych, książki przebiegu służby, książki wizyt lekarskich.

Pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich poinformowali Komendanta Komendy Rejonowej Policji w Warszawie o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

Ponadto, po zakończeniu wizytacji zapoznano się ze sprawozdaniem Sędziego ds. Penitencjarnych Sądu Okręgowego Warszawa – Praga z dnia 15.07.2008 r., Świadcstwem Wzorcowania Nr 72/8/04/2009 wydany w dniu 24 kwietnia 2009 r., wystąpieniem do Naczelnika Wydziału Nieruchomości Komendy Stołecznej Policji, sprawozdaniem Zastępcy Komendanta Rejonowej Policji Warszawa VII przeprowadzonej kontroli w PdOZ za okres 29.03.2009 r. - 18.04.2009 r.

2. Charakterystyka Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych.

Pojemność Izby wynosi 20 miejsc (8 pokoi dla zatrzymanych: cztery pokoje dwuosobowe i cztery trzyosobowe). Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych usytuowane są na parterze Komendy Rejonowej Policji Warszawa VII. W Izbie umieszcza się zarówno mężczyźni, jak i kobiety zatrzymane w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa oraz doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Osoby w stanie nietrzeźwości są przyjmowane do PdOZ jedynie wtedy, jeżeli nie zachodzi możliwość umieszczenia ich w Izbie Wytrzeźwień. Decyzją Komendanta Stołecznego Policji opłata za pobyt w PdOZ dla osób doprowadzonych w celu wytrzeźwienia wynosi 200 zł.

Wszystkie pomieszczenia Izby zostały gruntownie wyremontowane w 2006 r. Podjazd przed budynkiem, korytarze Izby oraz pokoje dla zatrzymanych są monitorowane. Kamery zainstalowane w pokojach dla zatrzymanych pracują w zakresie podczerwieni, nie ma zatem potrzeby stosowania w nocy dodatkowego oświetlenia. Obraz z kamer jest rejestrowany i przechowywany przez okres 14 dni.

Na korytarzu Izby wywieszony jest regulamin pobytu osób umieszczonych w PdOZ (dalej zwany Regulaminem). Jest to jedyne miejsce, gdzie osoby zatrzymane mogą się z nim zapoznać i złożyć potwierdzający podpis; w pokojach nie ma egzemplarzy regulaminu, jest on dodatkowo udostępniany na prośbę zatrzymanego.

W każdym pokoju znajdują się pojedyncze drewniane podesty do spania, stół oraz stolki bez ostrych krawędzi. w liczbie odpowiedniej do pojemności pomieszczenia. Przedmioty te są trwale przymocowane do podłogi. Szyby w oknach są nieprzezroczyste - mleczne, co uniemożliwia odbiór informacji z zewnątrz. Okna w pokojach zabezpieczono od zewnątrz metalową kratą, od wewnątrz natomiast oddzielone są metalową siatką. W pokojach zamontowano oświetlenie punktowe. Wymianę powietrza zapewnia wentylacja grawitacyjna. Podłogi oraz ściany do sufitu w pokojach wyłożone są glazurą. Stan czystości pomieszczeń nie budził zastrzeżeń wizytujących. Drzwi cel są wyposażone w zamki, rygle oraz łańcuchy – w dniu wizytacji działały sprawnie. W drzwiach znajdują się również wizjery, umożliwiające bezpośredni wgląd do pomieszczeń. W pokojach zainstalowano sygnalizację przyzywową, która w dniu wizytacji nie była włączona (w trakcie oglądu pomieszczeń została włączona - jest sprawna).

Pomieszczenie sanitarne posiada kabinę ustępową, pisuar, jeden natrysk oraz umywalki, co stanowi liczbę odpowiednią do pojemności Izby. Kabiny ustępowe zamknięte są drzwiami o wysokości ok. 1,5 m, natryski oddzielone ściankami. Ściany tych pomieszczeń wyłożone są glazurą. Stan techniczny urządzeń w łazience nie budził zastrzeżeń. W dniu wizytacji w pomieszczeniu sanitarnym była ciepła woda. W dniu wizytacji w pomieszczeniu sanitarnym był dostępny papier toaletowy, wisiały ręczniki, było również mydło. Z informacji uzyskanych od funkcjonariuszy wynika, że każdy zatrzymany otrzymuje ręcznik po zgłoszeniu chęci skorzystania z kąpieli.

W Izbie Zatrzymań wyodrębniono magazyn czystej pościeli, gdzie przechowywane są poduszki, koce oraz powłoczki i prześcieradła, jak również odzież dla zatrzymanych – dresy i obuwie.

W trakcie rozmowy z pracownikami Izby ustalono, iż Izba dysponuje odzieżą, którą wydaje osobom zatrzymanym w chwili zwolnienia, w przypadku, gdy posiadane przez nich ubranie nie nadaje się do użytku. Ubrania te są otrzymywane z magazynów Komendy Stołecznej Policji w Warszawie.

Izba posiada odrębne pomieszczenie na przechowywanie brudnej pościeli oraz innych rzeczy użytkowanych przez osobę zatrzymaną podczas pobytu w Izbie.

Odrębnie trzymane są rzeczy osób chorych zakaźnie – w tym celu wyznaczono osobne pomieszczenie.

W PdOZ wydzielono pomieszczenie na gabinet lekarski, w którym lekarze Pogotowia Ratunkowego badają w razie potrzeby stan zdrowia zatrzymanych. Gabinet jest wyposażony w kozetkę, biurko i krzesło, umywalkę, szafkę na leki oraz parawany. W szafce na leki znajdowała się wyłącznie apteczka z materiałami opatrunkowymi, leki natomiast są przechowywane w dyżurce i wydawane przez funkcjonariuszy dla osób zatrzymanych, zgodnie z zaleceniami lekarza. W Izbie nie są zatrudnieni pracownicy medyczni, przeglądu leków pod kątem sprawdzania ich daty ważności dokonują funkcjonariusze.

Depozyty zatrzymanych przechowywane są w wydzielonym pomieszczeniu. Szafki depozytowe znajdują się po obu stronach pomieszczenia. Na jednej stronie 15 zamkniętych szafek dla zdrowych (o pięć szafek za mało w przypadku, gdyby wszyscy zatrzymani byli zdrowi), po drugiej stronie 5 szafek dla osób chorych.

W Izbie wyodrębniony jest pokój do przygotowywania posiłków. Posiłki dla zatrzymanych przygotowywane są przez firmę _____ z siedzibą w Warszawie, _____ Dostawa odbywa się raz dziennie, ciepłe posiłki dowożone są w metalowych termosach, a następnie porcjowane są przez pracowników Izby. Posiłki wydawane są trzy razy dziennie: śniadanie w godz. 7.00 - 8.00 (w niedziele i święta w godz. 8.00 - 9.00); obiad w godz. 13.00 - 14.00, kolacja w godz. 18.00 - 19.00. Zatrzymani otrzymują posiłki w naczyniach jednorazowych – plastikowych.

Pomieszczenie kuchenne wyposażone jest w kuchenkę mikrofalową, dwupalnikową kuchenkę elektryczną, co umożliwia podgrzanie posiłku dla osoby, która nie mogła spożyć go w przewidzianym czasie. W pomieszczeniu znajduje się czajnik elektryczny, co pozwala w razie potrzeby przygotować ciepły napój. Czystość pomieszczenia kuchennego oraz znajdujących się tam urządzeń nie budziła zastrzeżeń wizytujących.

W okresie od stycznia do grudnia 2008 r. liczba wszystkich osób umieszczonych w PdOZ wynosiła 2977, w tym: podejrzanych o popełnienie przestępstwa - 2279, na polecenie sądu i prokuratury - 543, za popełnienie

wykroczenia - 71, cudzoziemcy w celu wydalenia - 55, liczba osób, którym udzielono na miejscu pomocy lekarskiej – 47, osób doprowadzonych w celu wytrzeźwienia – 15 oraz zatrzymanych prewencyjnie - 6.

W PdOZ nie wyznaczono odrębnego pomieszczenia do palenia wyrobów tytoniowych przez osoby zatrzymane. Z informacji udzielonych w tym zakresie przez funkcjonariusza nadzorującego Izbę wynika, że zatrzymanym zgłaszającym chęć skorzystania z tego prawa, umożliwia się palenie papierosów na końcu korytarza Izby. Osadzeni nie mogą palić wyrobów tytoniowych w pokojach.

3. Dane z przeprowadzonych rozmów.

W czasie wizytacji w PdOZ przebywało 11 osób, z pięcioma (4 mężczyznami i 1 kobietą) przeprowadzono rozmowy w cztery osoby, według kwestionariusza. Tematem tych rozmów było ustalenie, czy są przestrzegane przysługujące im prawa podczas zatrzymania przez policję i pobytu w PdOZ.

Wszystkie osoby, z którymi rozmawiano, zostały zatrzymane w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa, żadna nie zgłosiła zastrzeżeń co do legalności pobytu, jak również co do traktowania przez funkcjonariuszy w czasie zatrzymania, umieszczenia i pobytu w Izbie.

Wszystkie osoby podały, że zostały poinformowane o wyposażeniu PdOZ w system monitoringu. Ponadto, każdej z zatrzymanym osób przedstawiono protokół zatrzymania do zapoznania się, wydano również jego kopię.

Jedną spośród osób, z którymi rozmawiano, została poddana na własną prośbę badaniu lekarskiemu. Lekarz nie stwierdził przeciwwskazań do umieszczenia w PdOZ. Zatrzymani nie zgłaszali uwag co do warunków bytowych w PdOZ, stanu otrzymanej pościeli, możliwości utrzymania higieny osobistej i załatwienia potrzeb fizjologicznych.

Jedną z osób zgłosiła następujące uwagi: za mało światła do czytania, utrudnia mu się palenie tytoniu, po umieszczeniu w Izbie nie został zapoznany z tekstem Regulaminu pobytu osób umieszczonych w PdOZ. Z analizy protokołu zatrzymań

wynika, iż zatrzymany podpisał stosownie oświadczenie o zapoznaniu się z przysługującymi mu w tej mierze uprawnieniami.

Pozostałe cztery osoby pozytywnie wypowiadały się o sposobie traktowania ich przez funkcjonariuszy. Żadna z osób, z którymi rozmawiano, nie korzystała z możliwości dokonania zakupów, ponieważ nie miały takiej potrzeby.

W trakcie rozmowy odebrano skargę na traktowanie przez funkcjonariuszy Komendy Rejonowej Policji Warszawa VII przy ul. Grenadierów 71/73 w Warszawie, wykonujących czynności w postępowaniu przygotowawczym.

4. Analiza dokumentacji Izby.

W czasie wizytacji poddano kontroli dokumentację prowadzoną w PdOZ, czyli:

- wybrane losowo protokoły zatrzymań,
- książkę kontroli osób zatrzymanych,
- książkę przebiegu służby,
- książkę wizyt lekarskich,
- kwity depozytowe,
- świadectwo wzorcowania alkomatu.

W analizowanej dokumentacji nie stwierdzono przypadków zatrzymania osoby na czas przekraczający granice określone prawem. W książce wizyt lekarskich nie stwierdzono nieprawidłowości w dokumentowaniu badań lekarskich, umieszczone są daty i godziny przeprowadzenia badania przez lekarza Pogotowia Ratunkowego.

Analiza zapisów w kwitach depozytowych nie wykazała nieprawidłowości.

W 2009 r. została przeprowadzona kontrola sanitarna PdOZ, jednak Protokół z tej kontroli nie został sporządzony do dnia wizytacji. W Sprawozdaniu z wizytacji sędziego penitencjarnego, która była przeprowadzona w pomieszczeniach dla zatrzymanych w dniu 27 czerwca 2008 r. sędzia penitencjarny sformułował zalecenie dotyczące wyeliminowania przypadków zatrzymania osób ponad wskazany w art. 248 par 1 k.p.k. zalecenie sędziego penitencjarnego zostało w tej kwestii zrealizowane.

Zalecenia sędziego sporządzone w 2008 r. dotyczyły również tego, by wpisy w księdze zatrzymań były zgodne z treścią protokołu zatrzymań. Po analizie wpisów księgi zatrzymań na rok 2009 r. nie stwierdzono uchybień w tym zakresie.

Treść sprawozdania Zastępcy Komendanta Rejonowej Policji Warszawa VII z kontroli przeprowadzonej 22 kwietnia 2009 r. kładzie główny nacisk na potrzebę doboru kompetentnych funkcjonariuszy oraz ich systematycznego szkolenia w zakresie prawidłowego postępowania z osobami agresywnymi, uzależnionymi a także w zakresie udzielania pomocy przed-medycznej. Dobrze przygotowanie tych funkcjonariuszy przyczynia się do ograniczenia występowania wypadków nadzwyczajnych.

W 2009 r. nie stosowano na terenie Izby środków przymusu bezpośredniego. Nie złożono również żadnych skarg na czynności pracowników PdOZ. Nie prowadzone były w tym czasie postępowania dyscyplinarne lub karne przeciwko funkcjonariuszom Policji, pełniącym służbę w PdOZ. Nie są również prowadzone postępowania sądowe przeciwko Izbie i jej pracownikom.

W 2008 r. odnotowano w PdOZ 3 wypadki nadzwyczajne: samouszkodzenie ciała, usiłowanie samobójstwa oraz zniszczenie mienia. Natomiast w roku 2009 odnotowano 1 wypadek nadzwyczajny - samouszkodzenie ciała. Analiza tych wypadków nadzwyczajnych nie wykazała nieprawidłowości podczas podejmowanych czynności w takich sytuacjach

5. Wnioski i zalecenia.

Ustalenia poczynione przez przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy Rejonowej Policji Warszawa VII wykazały, że podstawowe zadanie, jakie prawo stawia przed tego typu placówką, tj. izolowanie osób zatrzymanych, realizowane jest w niej prawidłowo. W trakcie wizytacji nie stwierdzono przypadków zatrzymania osób na czas dłuższy niż przewidują to obowiązujące przepisy, oraz przypadków niewłaściwego, okrutnego lub poniżającego traktowania tych osób.

Warunki bytowe, w jakich przebywają osoby osadzone w PdOZ, należy uznać za właściwe.

W celu pełnej realizacji praw osób umieszczonych w Izbie konieczne jest jednak wyeliminowanie uchybień w następującym zakresie:

- W Izbie nie wyznaczono oddzielnego pomieszczenia do palenia tytoniu, a obecnie osoby palące mają możliwość palenia wyłącznie na końcu korytarza Izby. Taka sytuacja powoduje narażenie osób niepalących (w tym funkcjonariuszy pracujących w PdOZ) na bierne używanie wyrobów tytoniowych. Należy zauważyć, że nie ma przeciwwskazań, aby osoby zatrzymane korzystały z wyrobów tytoniowych w pokojach do tego wyznaczonych (§ 3 ust. 1 roz. MSWiA z dnia 14 września 2001 r. w sprawie zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 106, poz. 1163).
- Należy podjąć działania w celu udostępnienia egzemplarzy Regulaminu pobytu osób umieszczonych w PdOZ w każdym pokoju dla zatrzymanych.
- Nie należy wyłączać instalacji przyzywowej, jeśli w PdOZ przebywają osoby zatrzymane,
- Istnieje potrzeba wyposażenia PdOZ w ubrania zastępcze, o których mowa w § 10 ust. 2 Regulaminu pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 października 2008 r. w sprawie pomieszczeń w jednostkach organizacyjnych Policji dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, Dz. U. Nr 192, poz. 1187)